

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Наукова бібліотека**

***НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ЯК НАУКОВИЙ ТА ОСВІТНІЙ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИЙ
ПРОСТІР УНІВЕРСИТЕТУ: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ***

*(Матеріали XI науково-практичної конференції
30 серпня 2017 року)*

Рівне 2017

Наукова бібліотека Рівненського державного гуманітарного університету як науковий та освітній інформаційно-комунікаційний простір університету: досвід та перспективи : матеріали XI науково-практичної конференції, 30 серпня 2017 р. / РДГУ; Наук. б-ка; за ред. С. Н. Грипич, Г. П. Семенюк. – Рівне, РДГУ. – 2017. - 84 с.

***Відповідальна за
випуск:***

С. Н. Грипич - доцент, директор наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету.

Укладачі:

С. Н. Грипич - доцент, директор наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету.

Г. П. Семенюк – заступник директора з наукової роботи наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету.

На сторінках збірника представлені матеріали XI науково-практичної конференції «Наукова бібліотека Рівненського державного гуманітарного університету як науковий та освітній інформаційно-комунікаційний простір університету: досвід та перспективи». Серед розглянутих питань: нові технології оперативного інформування, сучасні проблеми каталогізації та систематизації, особливості організації обслуговування користувачів та ін.

Ухвалено методичною радою наукової бібліотеки
Рівненського державного гуманітарного університету
Протокол № 8 від 21.09. 2017 р.

**©Наукова бібліотека РДГУ 33028
м. Рівне, вул. Пластова, 31
[http:// library.rshu.edu.ua](http://library.rshu.edu.ua)
library.rshu@gmail.com**

Л. В. КОВАЛЬЧУК

*зав. інформаційно-бібліографічного
відділу наукової бібліотеки Рівненського
державного гуманітарного університету*

**ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ
НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РІВНЕНСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
НА ДОПОМОГУ ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВОМУ
ПРОЦЕСАМ**

***Резюме.** Розглядаються особливості організації та напрями інформаційно-аналітичної діяльності наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету. Аналізуються види інформаційно-аналітичних продуктів і послуг, що створюються та надаються для забезпечення інформаційних потреб користувачів на допомогу освітньому процесу та науковій діяльності в РДГУ.*

***Ключові слова:** інформаційно-аналітична діяльність, інформаційно-аналітична продукція, бібліографічна продукція, інформаційні продукти, інформаційні послуги, наукова бібліотека РДГУ.*

У зв'язку з інформатизацією та демократизацією суспільства, збільшенням кількості інформаційних потоків інформаційно-аналітична діяльність є невід'ємною частиною професійної бібліотечної діяльності. Орієнтація в інформаційних ресурсах, а саме їх аналіз та оцінка на основі певних критеріїв надання доступу до цієї інформації – така базова функція бібліотеки закладу вищої освіти як активного суб'єкта інформаційного суспільства [9].

Інформаційно-аналітична діяльність (ІАД) бібліотеки – це інтелектуальна та автоматизована діяльність, спрямована на створення нової інформації для забезпечення інформаційних потреб користувачів як в традиційному, так і в електронному режимі доступу [2]. Основні функції інформаційно-аналітичної діяльності виявляються в інформацій та когнітивній функціях. Перша передбачає введення до обігу інформаційних ресурсів, доступ до інформації, її поширення та обмін нею; друга забезпечується процесами доступу, аналізом, синтезом, наданням знань та проведенням наукових досліджень бібліотекою.

Питання теоретичного осмислення інформаційно-аналітичної діяльності, визначення її понять та напрямів стали предметом дослідження таких провідних науковців як Н. Сляднєва, Л. Філіпова, Г. Сілкова, О. Кобєлева, В. Горовий, О. Грогуль та ін. [2]. Аналіз ІАД окремих бібліотек ЗВО здійснено у статтях Н. М. Ніколаєнко, М. О. Подрезової, Н. О. Козак, І. Свістельник та ін.

Мета пропонованої статті проаналізувати сучасний стан та перспективи інформаційно-аналітичної діяльності Наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету.

Сучасні явища інформатизації вимагають нових моделей бібліотечного розвитку, які забезпечували б життєдіяльність бібліотеки як найважливішого підрозділу університету у контексті побудови відкритого суспільства знань [9]. Під впливом соціокультурних та технологічних перетворень у суспільстві змінюються і стереотипи діяльності наукової бібліотеки РДГУ.

У зв'язку з впровадженням сучасних комп'ютерних технологій, а також набуттям нових функцій, більшість відділів наукової бібліотеки РДГУ поступово перейшли на абсолютно новий формат діяльності. У роботі кожного відділу наявні певні види інформаційно-аналітичної діяльності. Основну ж

інформаційно-аналітичну функцію у бібліотеці виконує інформаційно-бібліографічний відділ, який здійснює активну роботу в різних напрямках, деякі з них є новітніми для традиційної діяльності бібліотеки.

Перш за все, бібліографічна інформація виникає в результаті аналітико-синтетичного опрацювання документів – створення каталогів, картотек, електронних баз, за їх допомогою здійснюється довідково-бібліографічне обслуговування користувачів [12]. У процесі інформаційно-аналітичної діяльності виконуються тематичні довідки, оскільки вони містять бібліографічну інформацію із запитуваної теми. Тематична бібліографічна довідка є перехідною формою від бібліографічної до інформаційно-аналітичної продукції, оскільки створюється вона завдяки інтелектуальній, розумовій діяльності бібліотекарів-бібліографів на підставі існуючої інформації як новий, невідомий раніше інформаційний продукт. Щороку в бібліотеці виконуються тематичні довідки ускладненого характеру, а також віртуальні довідки. Надання віртуальної довідки має значні переваги, адже користувачі за короткий період часу отримують релевантну відповідь на поставлене запитання. Ця послуга надається за допомогою розділу «Віртуальна довідка» на веб-сайті наукової бібліотеки (library.rshu.edu.ua).

Один із напрямів інформаційно-аналітичної діяльності бібліотеки спрямовується і на систематичне індивідуальне та групове інформування користувачів через надсилання списків нових надходжень документів з певної тематики, а також про електронні ресурси за допомогою системи ДЗК «Диференційованого забезпечення керівництва» (ДЗК) та «Вибіркового розповсюдження інформації» (ВРІ) відповідно до інформаційних потреб користувачів (абонентів). Бібліотека співпрацює з абонентами, періодично проводячи моніторинг власної діяльності та визначення релевантності наданої інформації.

Невід'ємною складовою інформаційно-аналітичної діяльності бібліотеки, є створення та організація інформаційно-аналітичних оглядів літератури. Інформація з певної теми (проблеми) збирається працівниками бібліотеки, ретельно аналізується і відбирається за оцінкою актуальності, науковості та освітньої цінності. Кінцевий результат формується за певними правилами складання у відповідний документ, а саме в інформаційний огляд, застосовуючи наукові методи опрацювання первинної інформації – аналіз та синтез. Комунікаційним каналом доведення інформаційно-аналітичної продукції до споживачів, зокрема, оглядів, є :

- бібліопанорами циклу «Університетська освіта», «Вивчаємо у закладах вищої освіти». Наприклад: «Методика викладання педагогіки у вищій школі»; «Основи психолінгвістики»; «Філософія»; «Українська мова за професійним спрямуванням»; «Історія педагогіки» та інші;

- бібліопанорами циклу «Науково-педагогічний процес у закладах вищої освіти». Наприклад: «Теорія та методика виховання (інноваційні технології)»; «Педагогіка початкової освіти»; «Професійна освіта».

Окрему групу послуг інформаційно-аналітичної діяльності бібліотеки становлять комплексні інформаційні заходи, такі як: «День кафедри», «День факультету», «День аспіранта», «День магістранта». Їх організація передбачає підготовку не одного інформаційно-аналітичного огляду, а об'єднання, групування і представлення користувачам комплексного інформаційного продукту, який зміг би сповна задовольнити інформаційні потреби користувачів чи навпаки, зацікавити, дати новий поштовх для роздумів та творчих наукових доробків. Такі заходи мають на меті вирішення низки поставлених завдань, а саме : інформування про діяльність бібліотеки для піднесення її рейтингу та іміджу серед інших підрозділів університету; зацікавлення користувачів новими проектами, програмами, інформаційними заходами, які покликані не лише розширювати

коло користувачів бібліотеки, а й прищепити їм любов до книги та бібліотеки (в традиційній та електронній формах). Всі ці заходи мають не поодинокий характер, а систематично проводяться працівниками бібліотеки. Мета таких заходів – розкрити інформаційні можливості бібліотеки, ознайомити з інноваціями в її діяльності та виробити разом з викладачами нові шляхи ділового партнерства.

Безпосередньо інформаційно-аналітичною діяльністю наукової бібліотеки РДГУ є наповнення розділів меню веб-сайту бібліотеки, оскільки інформація ретельно відбирається, аналізується і лише тоді розміщується у вигляді інформаційно-аналітичного продукту різноманітної форми та змісту. Над наповненням та підтримкою веб-сайту працюють різні відділи бібліотеки, які покликані всебічно наповнювати Інтернет-ресурси релевантними, інформативними, цікавими даними.

Актуальним способом доведення інформації до користувачів є створення та представлення широкому загалу віртуальних виставок на веб-сайті, які використовуються як ілюстративний матеріал на комплексних заходах.

Зусиллями бібліотеки здійснюється представлення збірників наукових праць РДГУ («Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти», «Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку», «Інноватика у вихованні») в національні та світові науково-інформаційні системи. Бібліотека бере участь у загальнодержавному проєкті Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського «Україніка наукова» у формуванні реферативної БД. З цією метою названі збірники наукових праць РДГУ проходять аналітико-синтетичну обробку (шляхом реферування) та розміщуються на сайтах: наукової бібліотеки РДГУ, сайті Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. Сухомлинського, Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського, а також в Українському реферативному журналі «Джерело».

Ще одним напрямом інформаційно-аналітичної діяльності бібліотеки є бібліографічна культура наукового збірника. Ми здійснюємо науково-бібліографічне редагування збірників наукових праць РДГУ «Українська культура : минуле, сучасне, шляхи розвитку» та «Психологія : реальність і перспективи».

З метою покращення інформаційного забезпечення наукової діяльності та освітнього процесу університету Наукова бібліотека працює над створенням Інституційного репозитарію Рівненського державного гуманітарного університету, який розвиватиме комунікативну мережу та інтегруватиме його у відкритий інформаційний простір.

Сьогодні зростає інтерес суспільства до оцінювання результативності наукової діяльності. Тому нагальним стає завдання підвищення загального рівня знань з наукометрії. Для поглибленого ознайомлення зі світом інформаційно-бібліографічних знань для науковців і співробітників РДГУ наукова бібліотека започаткувала заходи циклу «Наукові комунікації» – інформаційно-консультативний семінар-практикум «Наукометричні та бібліографічні бази даних», що знайомлять із застосуванням наукометричних та бібліографічних засобів при вирішенні інформаційно-пошукових завдань.

Особливий напрям інформаційно-аналітичної діяльності наукової бібліотеки РДГУ – це створення ретроспективних та поточних науково-допоміжних і рекомендаційних бібліографічних посібників (ці види інформаційних видань є результатом інформаційно-аналітичної діяльності, оскільки вони вміщують підсумок інтелектуальної творчої діяльності бібліотечних працівників. Серед них такі видання як : «Сторінками історії : Рівненський державний гуманітарний університет у книгах та періодичних виданнях (1940-2015)» (наук. - допом. бібліогр. посіб., (2015)); щорічники «Друковані праці Рівненського державного гуманітарного університету за ... рік»; серії : Академіки, доктори наук, професори РДГУ» та

«Діячі культури та мистецтв РДГУ»; серія «Інформаційно-методичне забезпечення навчальних дисциплін кафедр фондами наукової бібліотеки РДГУ», серії «Педагогічна», «Психологічна», «Культурологічна» (до міжнародних, всеукраїнських та регіональних наукових конференцій, які організовує РДГУ); навчальний посібник «Інформаційна культура : теоретичні засади та досвід» та ін. В бібліографічних покажчиках користувачі можуть віднайти релевантну своїм запитам інформацію. Бібліографічні покажчики виходять у друкованому та електронному вигляді, а також їх можна переглядати в режимі он-лайн на веб-сайті наукової бібліотеки. Також в бібліотеці підготовлено такі практичні посібники : «Карткові пошукові системи на допомогу самостійній роботі користувачів», «Електронні пошукові системи» та методичні рекомендації «Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання»; готуються «Друкований каталог авторефератів дисертацій» та методичні рекомендації «Наукометричні бази даних : пошук інформації».

Одним із видів інформаційно-аналітичної діяльності наукової бібліотеки РДГУ є організація прес-бібліодайджестів проблемно-тематичного спрямування (на допомогу освітньому процесу та науковій діяльності) : «Рівненський державний гуманітарний університет : історія та сучасність»; «Проблеми вищої школи»; «Велика педагогічна рада»; «На допомогу здобувачам ...».

Отже, в науковій бібліотеці РДГУ, активно використовуються методи інформаційно-аналітичної діяльності, результатом якої є інформаційні продукти бібліотеки для забезпечення інформаційних потреб користувачів у освітньому процесі та науковій діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Грипич С. Н. Роль бібліотек ВНЗ в інформаційній підтримці освіти та науки в контексті модернізації вищої освіти / С. Н. Грипич // Роль бібліотек ВНЗ в інформаційній освіті та науки в контексті модернізації вищої освіти : зб. матеріалів V-ї наук.-практ. конф., 30 серп. 2011 р. – Рівне : РДГУ, 2011. – С. 3–22.
2. Грогуль О. Основні напрями інформаційно-аналітичної діяльності бібліотеки / О. Грогуль // Звітна наукова конференція викладачів, аспірантів, співробітників і студентів РДГУ, 10 березня 2011 р. Секція «Актуальні проблеми бібліотекознавства і бібліографії» / Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. – Рівне, 2011. – С. 15–20.
3. Карпенко О. Інформаційно-аналітична діяльність галузевих бібліотек України на прикладі Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського / О. Карпенко // Вісник Книжкової палати. – 2012. – № 2. – С. 20–24.
4. Кобелев О. "Інформаційна аналітика" як дисципліна для підготовки магістрів зі спеціальності "Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографознавство" / О. Кобелев // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2012. – Вип. 33. – С. 106–111.
5. Кобелев О. Інформаційно-аналітична діяльність бібліотек як соціокомунікаційний феномен / О. Кобелев // Вісник Книжкової палати. – 2009. – № 10. – С. 22–25.
6. Коваленко І. Інформаційно-аналітичне забезпечення педагогічної науки, освіти і практики / І. Коваленко, Н. Кропачева // Бібліотечний вісник. – 2012. – № 1. – С. 48–51.
7. Ковальчук Л. В. Інформаційно-бібліографічна діяльність на допомогу навчальному та науковому процесу (історія

розвитку) // Наукова бібліотека Рівненського державного гуманітарного університету : історія і сьогодення

(до 75-річчя заснування) : зб. матеріалів ІХ наук.-практ. конф., м. Рівне, Наукова бібліотека РДГУ, 27 серп. 2015 р / уклад. : С. Н. Грипич, Г. П. Семенюк. – Рівне : РДГУ, 2012. – С. 51–56.

8. Пальчук В. Сучасні інформаційно-аналітичні структури бібліотек як інтелектуально-комунікативні підсистеми бібліотечно-інформаційно інфраструктури / В. Пальчук // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – Київ, 2012. – Вип. 33. – С. 31–41.

9. Подрезова М. О. Інформаційно-аналітична діяльність наукової бібліотеки – пріоритетний напрям розвитку бібліотечної справи / М. О. Подрезова // Бібліотеки та інформаційні ресурси у сучасному світі науки та культури : матеріали наук.-практ. конф., м. Севастополь, 7-10 жовт. 2013 р. – Севастополь : Купол, 2013. – С. 89–99.

10. Сілкова Г. До питання класифікації інформаційно-аналітичної продукції / Г. Сілкова // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського – Київ, 2013. – Вип. 37. – С. 40–48.

11. Сілкова Г. Інформаційно-аналітична діяльність у структурі інформаційної діяльності / Г. Сілкова // Бібліотекознавство, Документознавство. Інформологія. – 2004. – № 4. – С. 37–44.

12. Швецова-Водка Г. М. Вступ до бібліографознавства : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / Г. М. Швецова-Водка ; М-во освіти і науки України. РДГУ. – Київ : Кондор, 2004. – 217 с.

Зміст

1. <i>Грипич С. Н.</i> Наукова бібліотека Рівненського державного гуманітарного університету як науковий та освітній інформаційно- комунікаційний простір університету: досвід та перспективи	3
2. <i>Семенюк Г. П.</i> Розвиток електронних інформаційно-комунікаційних наукоємних технологій в науковій бібліотеці Рівненського державного гуманітарного університету	21
3. <i>Гаврилюк І. А.</i> Веб-сайт наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету як інструмент управління інформаційними потоками.....	29
4. <i>Поліщук С. М.</i> Створення Інституційного репозитарію Рівненського державного гуманітарного університету як моделі відкритого доступу до видань викладачів університету.....	36
5. <i>Іванчук О. В.</i> Довідково-бібліографічне обслуговування в електронному та віртуальному режимах у контексті інформаційно-комунікаційного сервісу наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету	44
6. <i>Ковальчук Л. В.</i> Інформаційно-аналітична діяльність наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету на допомогу освітньому та науковому процесам	50
7. <i>Потежна Н. О.</i> Бібліографічні бази даних книгозабезпечення освітнього процесу та аспірантури на допомогу інформаційному забезпеченню освітнього і наукового процесів Рівненського державного гуманітарного університету.....	59
8. <i>Коломієць Н. Б.</i> Впровадження Універсальної десятикової класифікації в практику роботи наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету	72

9. <i>Мельничук Г. П.</i> Обслуговування користувачів в електронному режимі як інноваційний вид обслуговування в науковій бібліотеці Рівненського державного гуманітарного університету	78
---	----

**НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЯК НАУКОВИЙ ТА ОСВІТНІЙ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИЙ
ПРОСТІР УНІВЕРСИТЕТУ: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

***Відповідальна за
випуск:***

С .Н. Грипич - доцент, директор
наукової бібліотеки Рівненського
державного гуманітарного
університету.

Укладачі:

С. Н. Грипич – доцент, директор
наукової бібліотеки Рівненського
державного гуманітарного
університету.

Г. П. Семенюк – заступник директора
з наукової роботи наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету.

Технічний редактор:

О. М. Білогубцева – провідний
бібліотекар наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету.

Комп'ютерна верстка:

Ю. М. Оліферчук - провідний
бібліотекар наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету.